

Instituce Evropské unie

nadstátnost a její projevy v organizační struktuře
EU

charakteristika orgánů EU a vztahů mezi nimi

Rozdělení funkcí (dělbá moci)

- rozdělení fci:
 - horizontální
 - v rámci EU
 - vertikální
 - čl. státy – EU (viz. soudnictví)
- nutnost reflexe:
 - nadstátní povahy
 - faktu, že EU není státem, ale MO
 - s nutností zajistit rovnováhu s národními zájmy

Nadstátnost -> tandem Komise + Rada

- **Komise:**

- reprezentuje zájmy EU
- povinně předkládá návrhy opatření (rozhodnutí, právních aktů)

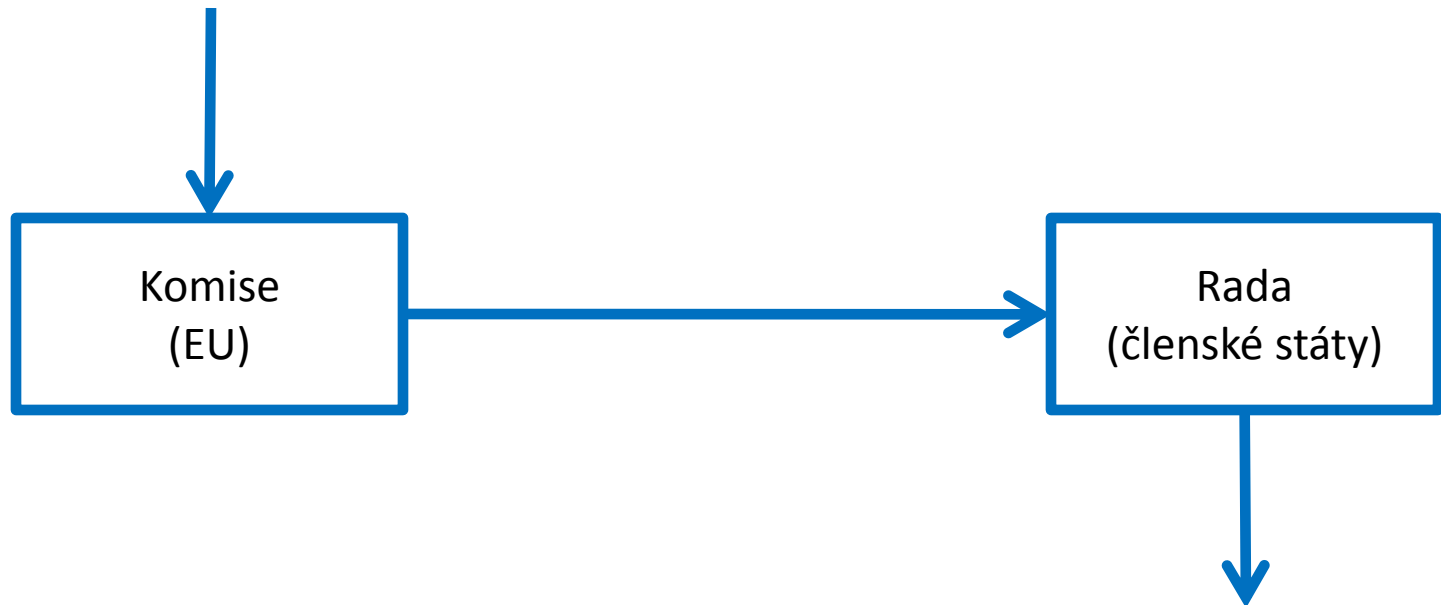
- **Rada:**

- reprezentuje zájmy čl. st.
- rozhoduje o jejich (ne)přijetí

- srovnejte s dělbou moci obecně ve státech

Rovnováha při tvorbě rozhodnutí

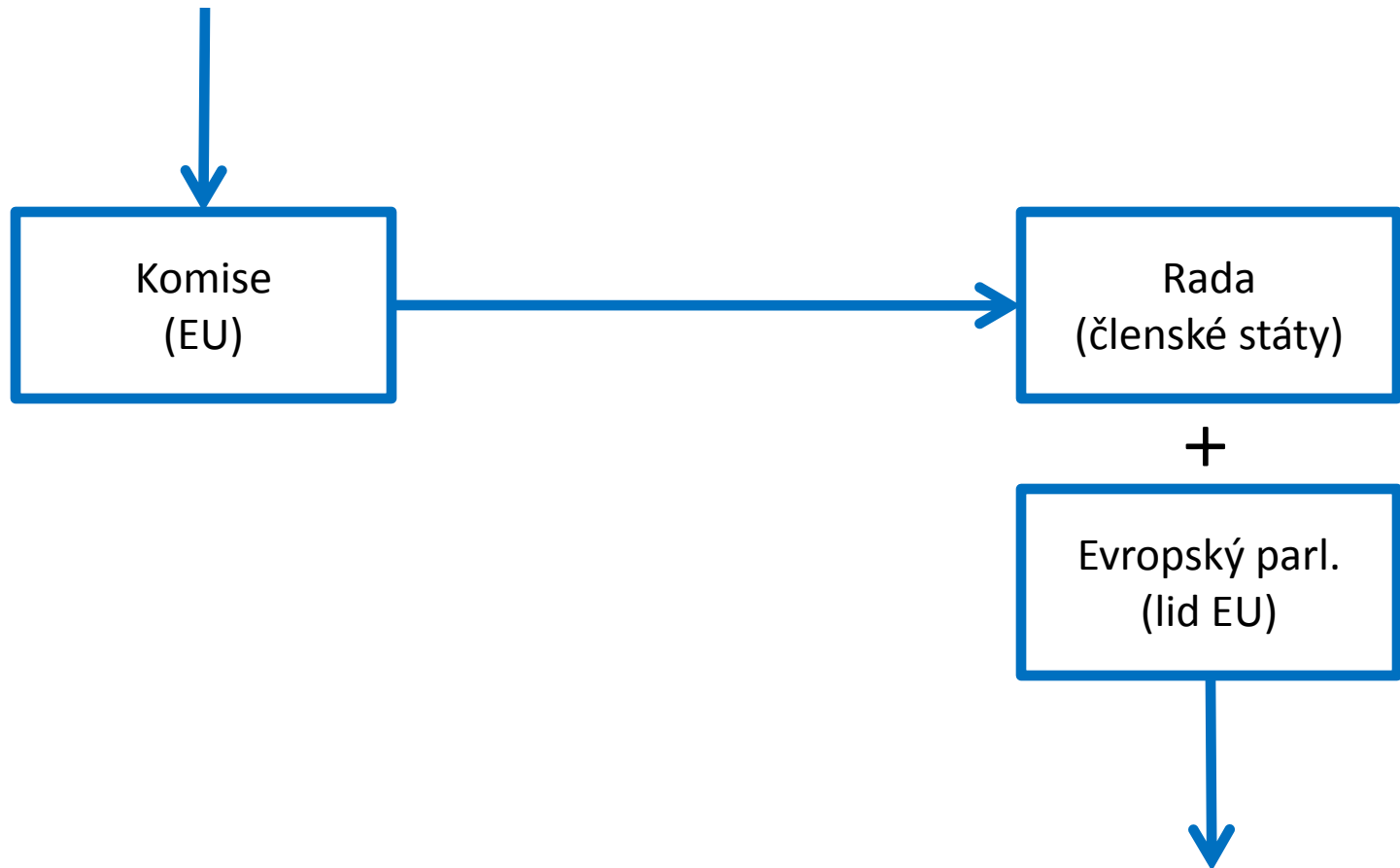
- Proces tvorby rozhodnutí

- Pozn. Zde je vyjádřeno jen schematické vyjádření principu nadstátnosti – dnes je uvedené schéma do značné míry modifikováno, při rozhodování totiž spolupůsobí i Evropský parlament
- vada na kráse?

Rovnováha při tvorbě rozhodnutí dnes

- Proces tvorby rozhodnutí

Přehled orgánů

- Evropský parlament,
- Evropská rada,
- Rada,
- Evropská komise,
- Soudní dvůr Evropské unie,
- Evropská centrální banka,
- Účetní dvůr.
- Hospodářský a sociální výbor
- Výbor Regionů

Evropská komise

- Charakteristika:
 - permanentní (5 let);
 - kolektivní (27);
 - nezávislý;
 - kolegiální
 - orgán hájící zájmy EU jako celku
- Pravomoci
 - iniciativní, výkonný a kontrolní orgán (vláda EU)

Ustavení komise

- Postup ustavení:
 1. Evropská rada designuje KV bud. předsedu
 2. designaci schválí EP
 3. Evropská rada po dohodě s DPK schválí KV seznam komisařů
 4. EP en bloc (ne)schválí soubor komisařů
 5. Evropská rada KV jmenuje celou Komisi

+ Evropská rada jmenuje se souhlasem předsedy Komise KV vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.
- Zánik fce:
 - Individuálně:
 - smrtí, odstoupením, odvoláním (SD)
 - Vysoký představitel odvoláním ER
 - kolektivně:
 - EP vysloví nedůvěru (2/3 hlasů)

Komise – činnost a aparát

- Vertikální struktury:
 - 26 generálních ředitelství (DG) – „ministerstva“
 - v čele DG generální ředitel
 - podřízeno Komisaři
- Horizontální struktury
 - specializované služby (např. právní služba)
- Další úřady:
 - Úřad mluvčího, statistický úřad
- cca 25.000 zaměstnanců

Pravomoci Komise

- Kontrolní - „hlídací pes smluv“,
- legislativní
 - iniciativní pravomoc („motor Společenství“)
 - delegovaná pravomoc;
- výkonná
 - zejména v oblasti hospodářské soutěže;
- a pravomoci ve vnějších vztazích (na základě pověření sjednává MS a zastupuje EU mimo SZBP)

GŘ pro jednotlivé politiky

- Doprava a energie
- Hospodářská soutěž
- Hospodářské a finanční věci
- Informační společnost a média
- Podniky a průmysl
- Regionální politika
- Rybářství a námořní záležitosti
- Společné výzkumné středisko
- Spravedlnost, svoboda a bezpečnost
- Vnitřní trh a služby
- Výkonné agentury
- Výzkum
- Vzdělávání a kultura
- Zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti
- Zdraví a ochrana spotřebitele
- Zemědělství a rozvoj venkova
- Životní prostředí
- Daně a cla

Rada EU

- Rada = Rada EU = Rada ES = Rada ministrů
- **Pozor:** Rada EU \neq Rada Evropy \neq Evropská Rada!
- Kolektivní orgán, reprezentuje zájmy členských států
- Složení: zástupci vlád čl.st., oprávnění zavazovat svůj stát
- různé formace (variabilní složení: všeobecná rada vs. technické rady)
 - Rada pro všeobecné záležitosti; Rada pro vnější vztahy; Hospodářství a finance; Justice a vnitřní věci; Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a záležitosti spotřebitelů; Konkurenceschopnost; Doprava, telekomunikace a energie; Zemědělství a rybolov; Životní prostředí; Vzdělávání, mládež a kultura)

COREPER

- = Výbor stálých zástupců
- aparát permanentního charakteru
- připravuje a koordinuje činnost Rady a usiluje o dosažení předběžné shody, zastřešuje systém výborů a pracovních skupin
 - **COREPER I**: je tvořen zástupci stálých zástupců a jeho úkolem je příprava Rady pro zaměstnanost, sociální politiku a zdraví, Rady pro konkurenční politiku, Rady pro dopravu a telekomunikace, částečně Rady pro zemědělství a rybolov, Rady pro životní prostředí a Rady pro vzdělání a kulturu (**hospodářsko-technické otázky**).
 - **COREPER II**: je tvořen stálými zástupci (velvyslanci) osobně a řeší především **politické otázky**, připravuje činnost Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy, ECOFIN a Rady pro spravedlnost a vnitro
- A věci (90%) a B věci (politicky citlivé)

Úřednický aparát Rady

- Sekretariát Rady
- Příprava materiálů po technické a jazykové stránce
- Eliminace diskontinuity (volby v čl. st....)

Předsednictví Rady

- Výkon
 - Vysoký představitel Unie pro SZBP předsedá Radě pro zahraniční věci
 - Ostatním Radám předsedá čl. st., rotace po 6 měsících
- Možnost:
 - ovlivňovat činnost EU prostřednictvím vytváření podnětů pro nová politická a legislativní rozhodnutí (ČR – jaro 2009 a 3E – Ekonomika, Energetika, Evropa ve světě).
 - pořádá a řídí pracovních schůzek
 - zprostředkování kompromisy

Pravomoci Rady

- legislativní orgán
 - přijímá (často společně s Evropským parlamentem) akty sekundárního práva
 - uděluje Komisi pravomoc k vydávání prováděcích aktů
- pravomoci ve vnějších vztazích
 - uzavírání mez. smluv jménem EU
- přijímání rozpočtu EU (společně s EP)

Rada EU - rozhodování

- nadstátnost (!) – derogace principu svrchované rovnosti států
- Vnitřní jednacím mechanismy:
 - Některá jednání veřejná
 - Důležitá je úloha předsedy
 - Kulatý stůl
 - Indikační hlasování
 - Zpověď
 - Prodloužení zasedání
- hlasování – v závislosti na řešené otázce:
 - **Prostou většinou** (1 stát = 1 hlas)
 - procedurální věci;
 - **Kvalifikovanou většinou** (tzv. vážené)
 - vnitřní trhu a obchodu.
 - **Jednomyslné** – bez hlasů proti –
 - v oblasti zahraniční politiky, obrany, policejní a justiční spolupráce ve věcech trestních a otázkách daňových
- **POZOR: změny Lisabonskou smlouvou!**

System váženého hlasování

Německo, Francie, Itálie, Velká Británie	29
Polsko, Španělsko	27
Rumunsko	14
Nizozemsko	13
Belgie, Česko , Maďarsko, Portugalsko, Řecko	12
Rakousko, Švédsko, Bulharsko	10
Dánsko, Finsko, Irsko, Litva, Slovensko	7
Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko, Slovinsko	4
Malta	3
CELKEM	345

velké státy (oranžová): **170** hlasů vs. malé státy (modrá): **175** hlasů

Kvalifikovaná většina: **255**

+ demografické kritérium (**62%**): fakultativně kumulativní

+ nad 1/2 většina všech států: obligatorně kumulativní

Změna hlasování v Radě

- Od 1.11.2014
- Nová KV, již ne vážené hlasování
 - Návrh Komise:
 - Min. 55% členů Rady, kteří zastupují min. 65% obyvatelstva zúčastněných států
 - Blokační menšina – členové, kteří zastupují min. 35% obyvatelstva zúčastněných států plus 1 stát navíc
 - Rozhodování bez návrhu Komise/vysokého představitele pak:
 - Min. 72% členů Rady, kteří zastupují min. 65% obyvatelstva zúčastněných států
- Do 31.3.2017 lze jet podle starých pravidel

Přehled orgánů

- Hlavními orgány EU jsou:
 - Evropský parlament,
 - Evropská rada,
 - Rada,
 - Evropská komise,
 - Soudní dvůr Evropské unie,
 - Evropská centrální banka,
 - Účetní dvůr.
- Dalšími orgány jsou:
 - Hospodářský a sociální výbor
 - Výbor Regionů

Evropská rada

Vrcholný orgán EU

Složení : hlavy států/předsedové vlád a předseda Komise

Předsednictví – dříve rotace, nyní stálý předseda „evropský prezident“

- Právomoc:
 - Základní politické otázky
 - Podněty pro další vývoj
 - Obecné politické směry

Evropský parlament

- není vrcholným mocenským a legislativním orgánem (srov. s národními P!)
- zástupce lidu a národů EU
- permanentní orgán složený ze 736 členů
- funkční období 5 let (srov. Komisi)
- volby
 - všeobecné, přímé (poslanec = reprezentant lidu EU), dle různých volebních systémů
 - hlasovací právo od 18 let, rovnost mužů a žen a tajné hlasování.

Počet poslanců

 Germany		96
 France		74
 Italy		73
 United Kingdom		73
 Spain		54
 Poland		51
 Romania		33
 Netherlands		26
 Belgium		22
 Czech Republic		22
 Greece		22
 Hungary		22
 Portugal		22
 Sweden		20

 Austria		19
 Bulgaria		18
 Finland		13
 Denmark		13
 Slovakia		13
 Ireland		12
 Lithuania		12
 Latvia		9
 Slovenia		8
 Cyprus		6
 Estonia		6
 Luxembourg		6
 Malta		6

Politické frakce

Politická frakce	Zkratka	Počet křesel
Skupina Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)	EPP	265
Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu	S&D	184
Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu	ALDE	84
Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance	Greens/EFA	55
Evropská konzervativní a reformní skupina	ECR	55
Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice	GUE/ NGL	35
Evropa Svobody a Demokracie	EFD	32
Nezařazení poslanci	NA	26
Celkem		736

Počet křesel podle zemí (volební období 2009–2014)

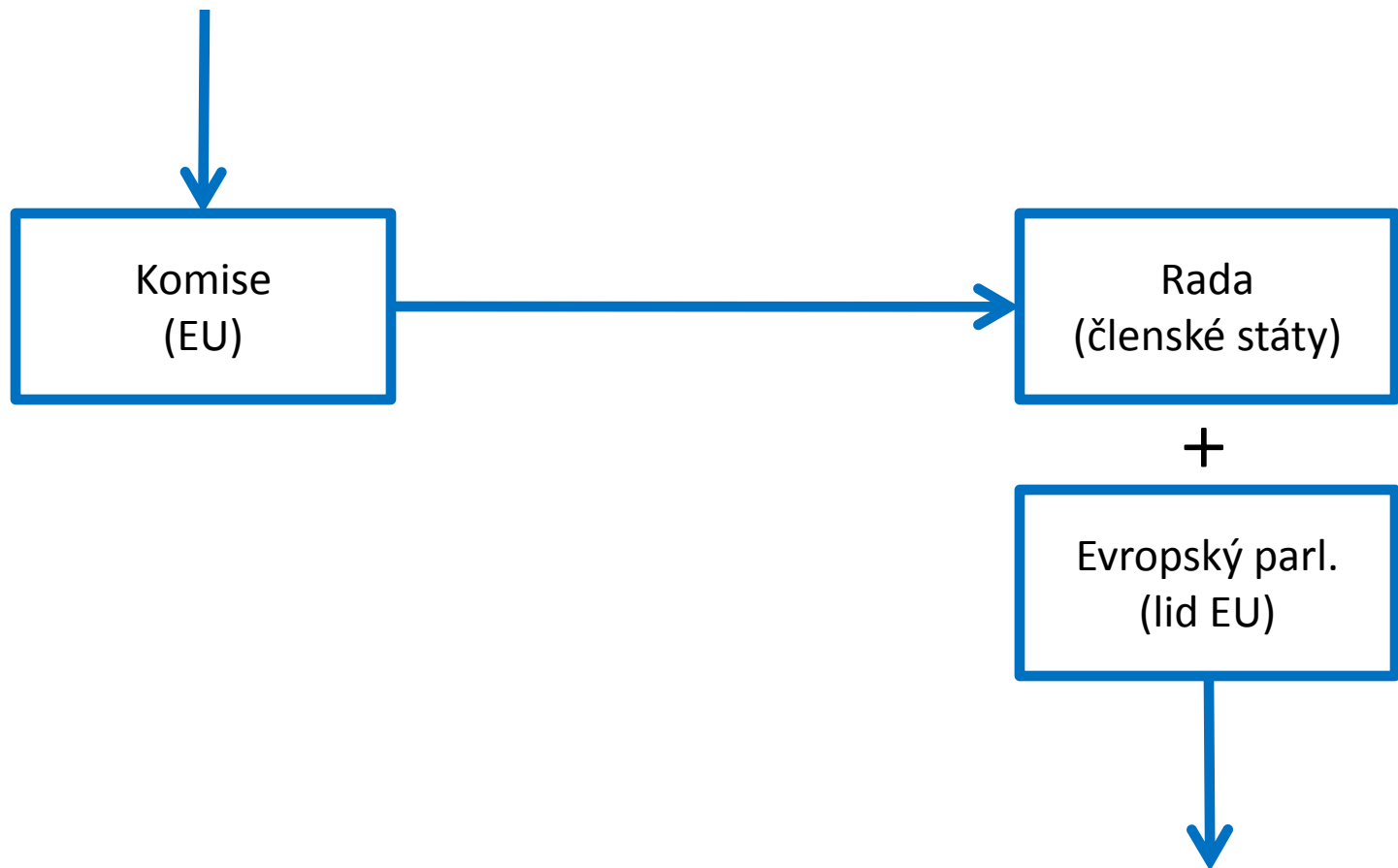
Ad EP – vnitřní členění II.

- **Předseda a 14 místopředsedů**
 - Zastupuje EP navenek
 - Dbá na dodržování Jednacího řádu
- **Delegace**
 - 35
 - styky s parlamenty zemí, které nejsou členy EU
 - zvyšování vlivu Evropy v zahraničí.
- **Parlamentní výbory**
 - 20
 - Oborová orientace, předkládání pozměňovacích návrhů, vypracovávání vlastních
 - Např. Výbor pro právní záležitosti
- **Generální sekretariát**
 - Úřednický aparát pod vedením generálního tajemníka
 - 4000 úředníků, zejména překladatelské služby (21 jazyků)

Ad EP – pravomoci + legislativní procedury

- 1. kontrolní** - vůči Komisi – možnost interpelací, vyslovení nedůvěry; možnost klást otázky i jiným orgánům i Radě, zřizovat vyšetřovací výbory atd.
- 2. legislativní** - sám neschvaluje právní předpisy, účastní se dle legislativní procedury
 1. Omezená účast - konzultace
 2. Plná účast - řádná legislativní procedura (spolurozhodování EP a Rady)
- 3. rozpočtové** – navrhuje změny u povinných výdajů, provádí změny u výdajů nepovinných – jedná se o výdaje orgánů EU – do jejich fondů; může zamítnout návrh rozpočtu;

Legislativní proces v EU - připomenutí

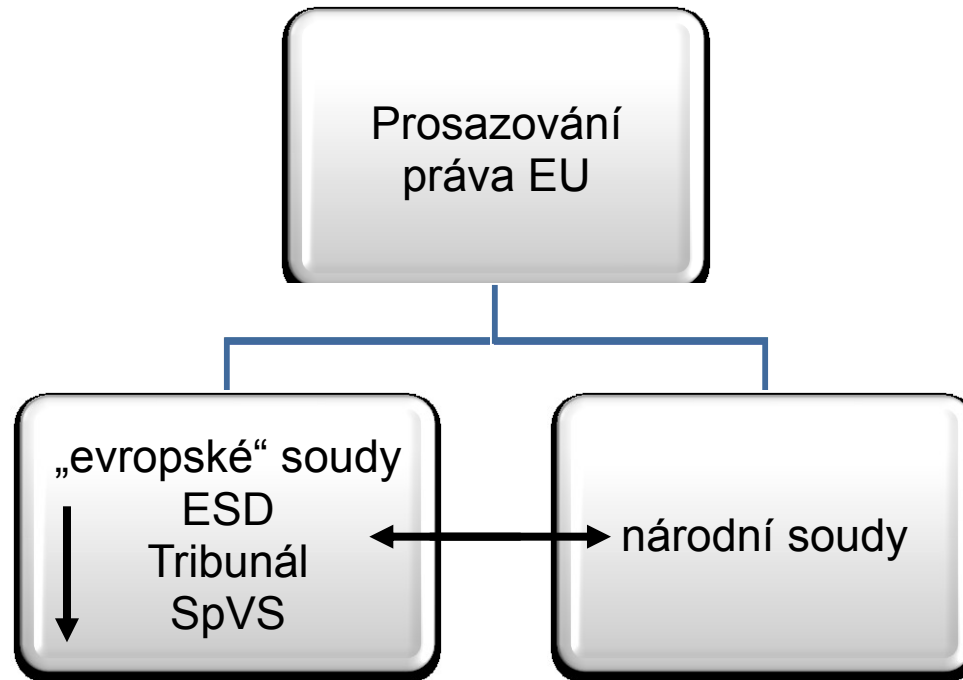

Soudnictví EU

nutné řešení problémů spojených zejména s:

1. řešením sporů mezi EU a čl. st. a mezi EU a jednotlivci;
2. jednotná aplikace práva EU
3. přezkum platnosti sekundárního práva EU;
4. řešení sporů mezi čl. státem a jednotlivcem
5. řešení sporů mezi jednotlivci

Soudy EU – grafické znázornění

čl. 19 SEU - Soudní dvůr Evropské unie se skládá ze Soudního dvora, Tribunálu a specializovaných soudů. Zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění Smluv..

rozhodnutí 106/77, Simmenthal - „každý vnitrostátní soudce, který rozhoduje v rámci své pravomoci, má povinnost plně používat právo Společenství a chránit práva, která toto právo poskytuje jednotlivcům....“

ESD – organizační struktura

1. **Předseda (1) - Vassilios Skouris**
 2. (soudci (zbytek) – viz. web, + generální advokáti (8) viz. web)
 3. **Vedoucí soudní kanceláře = tajemník**
 4. **Pomocní zpravodajové**
 5. **Obslužné útvary Soudního dvora (tzv. služby)**
- **předseda:**
 - volen členy ESD na 3 roky,
 - řídí soudní činnost, zajišťuje správu ESD
 - předsedá zasedání a poradám největších soudních kolegií
 - přiděluje případy
 - **vedoucí soudní kanceláře**
 - vede rejstřík podání
 - je odpovědný za doručování
 - účastní se všech zasedání

Složení ESD - soudci

- ESD se skládá: z 35 členů – 27 soudců + 8 GA
 - 1 soudce z každého členského státu.
- Za ČR: prof. Malenovský

- osoby, které poskytují veškeré záruky nezávislosti a které splňují všechny požadavky nezbytné k výkonu nejvyšších soudních funkcí jejich zemích nebo jsou obecně uznávanými znalci práva (čl. 223)
 - => nemusí být soudcem v členském státě
- Přísaha: „*Přísahám, že budu svoji funkci vykonávat nestranně a podle svého nejlepšího svědomí; přísahám, že budu zachovávat tajnost porad Soudního dvora.*“
- fce – 6 let, možnost opakovaně
- každé 3 roky 1/2

Složení ESD - generální advokáti

- *„...Úlohou generálních advokátů je předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněné návrhy rozhodnutí ve věcech, které podle statutu Soudního dvora vyžadují jeho účast.“*
- počet – 8, každé 3 roky obměna 4
- stejné požadavky jako na soudce ESD
- inspirace francouzským právním prostředím – zde funkcí commissaire du gouvernement francouzského Conseil d’Etat.
- vypracovává stanovisko - není pro soudce závazné!

Tribunál (dříve Soud 1. stupně)

- vznikl na základě JEA rozhodnutím Rady
- funguje od 1.9.1989
- odlehčení činnosti ESD

+ Zvláštní soudní komory:

Soud pro veřejnou službu

Vedlejší účastenství + opravné prostředky

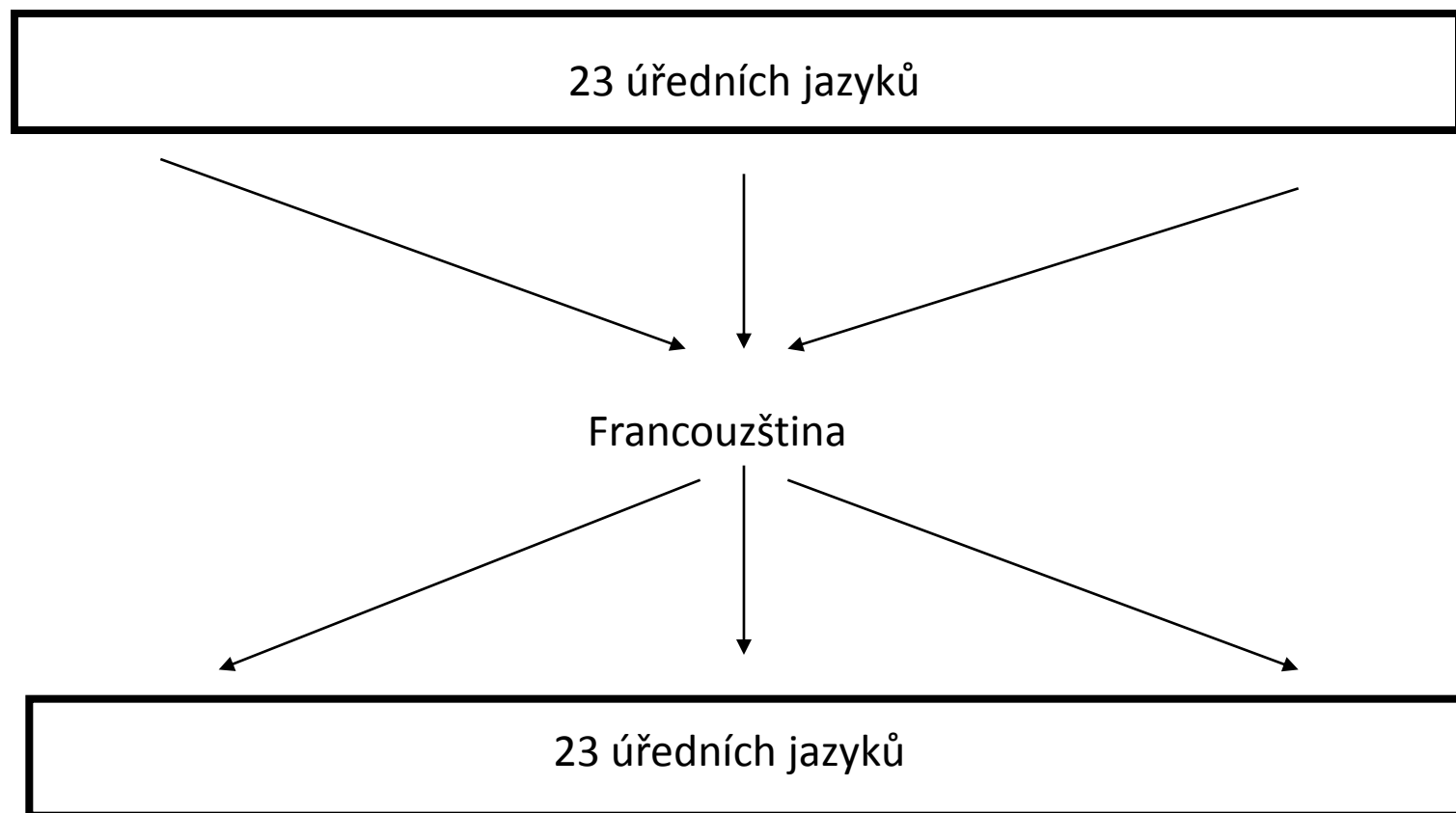
- **Účastenství v řízení**

- hlavním účastníkem: navrhovatel a odpůrce (jednotlivec = FO/PO, čl. st., orgány EU)
- vedlejším účastníkem: orgán EU / čl.st.
 - účast na řízení, překládání stanovisek

- **Opravné prostředky**

- možnost:
 - odvolání – ŘOP, jen právní přezkum, nikoliv skutkový
 - revize rozhodnutí – nová skutečnost, zásadní význam pro věc samou

Jazykový režim před ESD vs. obecný jazykový režim

Značení: C-XX/RR, T-XX/RR, F-XX/RR

Přehled dalších základních druhů řízení před ESD a Tribunálem

- Řízení o předběžné otázce
 - nepřímé řízení zahajované z podnětu národního soudu
 - interpretace práva EU (ne rozhodování o meritě sporu)
 - otázka souladu aktu sek. práva s právem primárním
- Řízení o neplnění povinnosti členským státem
- Řízení o neplatnosti aktu instituce
- Řízení o nečinnosti instituce
- Řízení o náhradě škody
- Řízení v pracovněprávních záležitostech

Tribunál rozhoduje o:

1. přímých žalobách podaných **jednotlivci proti aktům orgánů Unie;**
2. žalobách podaných **členskými státy proti Komisi;**
3. žalobách podaných členskými státy proti Radě ohledně aktů přijatých v oblasti **státních podpor, ochranných obchodních opatření („dumpingu“)** a aktů, jimiž Rada vykonává **prováděcí pravomoci;**
4. žalobách **směřujících k náhradě škody** způsobené orgány EU nebo jejich zaměstnanci
5. žalobách opírajících se o **smlouvy** uzavřené Společenstvími, **kteřé výslovně stanoví pravomoc Soudního dvora;**
6. žalobách týkajících se **ochranné známky Unie**

Evropský účetní dvůr

- 27 členů (za ČR Jan Kinšt)
- Kontrolní orgán, nezávislé postavení
- Přezkum hospodaření s financemi EU
- Nemá rozhodovací pravomoci
- Výsledky své činnosti publikuje ve výroční zprávě zveřejňované v Úředním věstníku

Hospodářský a sociální výbor

- Poradní orgán
- Složen z 344 poradců reprezentujících nejrůznější zájmové skupiny
- Jeho stanoviska mají značný politický význam – syntetizují rozporné výchozí zájmy

Výbor regionů

- Poradní orgán
- Složen ze zástupců místních a regionálních samospráv – 344 členů
- Poskytuje konzultace:
 - **povinné** - v oblasti vzdělání, kultury, zdravotnictví, budování transevropských sítí, dopravní, telekomunikační a energetické infrastruktury, hospodářské a sociální soudržnosti, politiky zaměstnanosti a sociální legislativy
 - **fakultativní** – i u jiných legislativních záměrů

Evropská centrální banka

- Spravuje EURO – hlavní orgán HMU – cílem stabilita měna a odpovídající množství v oběhu
- nezávislá na Komisi i čl. státech

Evropská investiční banka

- Finanční instituce
- Cílem je vyrovnaný a trvalý rozvoj EU
- Poskytuje půjčky a záruky při podpoře zaostalých regionů, podniků...
- EIB má právní subjektivitu a jejími členy jsou členské státy EU.